

คำถามที่พบบ่อย (FAQ)

๑. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ประกาศใช้และจะมีผลใช้บังคับเมื่อใด

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และจะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้น ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังนั้น จะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ตามความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

๒. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ แตกต่างจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ฉบับเดิม อย่างไร

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหลายประการ ดังนี้

- ๑) เพิ่มเวลาดำเนินการจับกุมผู้ต้องขังหลบหนีจาก ๒๔ ชั่วโมง เป็น ๔๘ ชั่วโมง
- ๒) มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากลไว้ในพระราชบัญญัติ (เดิมเป็นเพียงระเบียบฯ และแนวปฏิบัติ) เช่น การศึกษา ศาสนา การรักษาพยาบาลการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังที่มีครรภ์หรือคลอดบุตร
- ๓) มีการปรับปรุงการแยกประเภทหรือชั้นของเรือนจำ
- ๔) ได้กำหนดการดำเนินงานที่สำคัญไว้ในพระราชบัญญัติฯ (เดิมอยู่ในกฎหมายลำดับรองหรือเป็นเพียงแนวทางปฏิบัติ) ได้แก่
 - ระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง
 - ระบบการจัดชั้น กลุ่ม และการแยกคุมขังผู้ต้องขัง
 - ระบบการพัฒนาพฤตินิสัย
 - การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังมีบทบัญญัติที่เป็นหลักการใหม่ ดังนี้

- ๑) มีคณะกรรมการราชทัณฑ์ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดทิศทางการบริหารงานราชทัณฑ์ และเน้นความโปร่งใสโดยการมีส่วนร่วมจากองค์กรและบุคคลภายนอก
- ๒) มีบทบัญญัติเรื่องมาตรการบังคับโทษด้วยวิธีอื่นแทนการจำคุกและการกำหนดสถานที่อื่นเป็นสถานที่คุมขัง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาพฤตินิสัยและลดปัญหาความแออัดภายในเรือนจำ
- ๓) มีการเพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าพนักงานเรือนจำมากขึ้น โดย
 - เพิ่มอำนาจเข้าตรวจค้นสถานที่ ยานพาหนะ เพื่อติดตามผู้ต้องขังหลบหนี

- เพิ่มอำนาจการตรวจจดหมาย พัสดุภัณฑ์ และการสกัดกั้นการติดต่อสื่อสาร
- เพิ่มอำนาจการตรวจค้นภายในเขตปลอดภัย (บริเวณภายนอกกรอบเรือนจำ) รวมทั้งให้อำนาจในการทำลายอุปกรณ์นำส่งสิ่งของต้องห้าม เช่น ยิงโดรนส่งยาเสพติดเข้าเรือนจำ
- มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่แก่เจ้าพนักงานเรือนจำ และมีบทบัญญัติเรื่องเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่แก่เจ้าพนักงานเรือนจำ
- กำหนดชื่อเรือนจำ โดยใช้คำว่า “เรือนจำ” เป็นคำขึ้นต้น แล้วต่อด้วยชื่อของเรือนจำ และกำหนดเขตความรับผิดชอบของเรือนจำโดยอาจกำหนดให้ครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัด โดยให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และรองรับการดำเนินการของศาล
- มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากล เช่น การคุ้มครองกรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเจ้าพนักงาน ซึ่งเป็นหลักการใหม่ในพระราชบัญญัตินี้

๓. ข้อดีของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ฉบับใหม่ มีอะไรบ้าง

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการปรับปรุงกฎหมายราชทัณฑ์ทั้งฉบับ อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานราชทัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่ และเน้นระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยเริ่มตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขัง การจำแนก ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังกลับสู่ครอบครัว สังคม และไม่กระทำผิดซ้ำอีก ควบคู่กับการปกป้องสังคมโดยการเน้นควบคุมผู้กระทำผิดที่มีพฤติกรรมเป็นภัยร้ายต่อสังคม หรืออาชญากรโดยสันดาน ซึ่งสามารถสรุปข้อดีของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ฉบับใหม่ เป็น ๓ มิติ ดังนี้

๑) มิติต่อประชาชน/สังคม

- ด้านความปลอดภัย และการคืนคนดีสู่สังคม : มีการกำหนดระยะเวลาที่ถูกคุมขัง การได้ประโยชน์ การพัฒนาพฤตินิสัย และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภทอย่างแท้จริง

๒) มิติต่อองค์กร

- เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ภาพลักษณ์ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้

๓) มิติต่อผู้ต้องขัง

- มีการคุ้มครองสิทธิตามมาตรฐานสากลตามข้อ ๒.

- เน้นระบบการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสม

๔. สิทธิและหน้าที่ของผู้ต้องขังตามพระราชบัญญัติฯ ฉบับใหม่ เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

- ในส่วนของสิทธิ ผู้ต้องขังจะได้รับการปฏิบัติตามหลักมาตรฐานสากลมากขึ้น เช่น
 - การคุ้มครองกรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเจ้าพนักงานของเรือนจำและการได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือ
 - สำหรับผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร ที่จะได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพและโภชนาการ
 - การได้รับประโยชน์ เช่น การพักการลงโทษ จะมีหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
 - ส่วนการได้รับประโยชน์ ผู้ต้องขังจะได้รับประโยชน์เรื่องการออกไปฝึกวิชาชีพ/ศึกษาอบรมนอกเรือนจำ
- ในส่วนของหน้าที่ ในเรื่องวินัยผู้ต้องขัง ได้ยกเลิกโทษเขียนและการขังห้องมืด ลดโทษขังเดี่ยวเหลือไม่เกิน ๑ เดือนจากเดิม ๓ เดือน นอกจากนี้ได้มีปรับกำหนดโทษตามความผิดเกี่ยวกับเรือนจำ เช่น เรื่องสิ่งของต้องห้าม ให้มีความเหมาะสมตามความร้ายแรงของสิ่งของต้องห้ามแต่ละประเภท

๕. ความเป็นมาของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นอย่างไร

ในปี ๒๕๕๖ กองนิติการ กรมราชทัณฑ์ ได้เริ่มที่จะปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ในบางประเด็น ซึ่งร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ..) ได้ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อปี ๒๕๕๐ และได้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาแล้ว แต่ค้างการพิจารณา ซึ่งต่อมากระทรวงยุติธรรมไม่ยืนยันร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่..) ในปี ๒๕๕๔ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงตกไป

ต่อมาในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ สำนักงานกิจการยุติธรรม จึงได้นำร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ซึ่งได้เคยดำเนินการยกร่างไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มาแก้ไขเพิ่มเติม และดำเนินการเพื่อผลักดันร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ตามกระบวนการขั้นตอนต่อไปอีกครั้งหนึ่ง จนสำเร็จเป็นพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยสรุปได้ดังตารางความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.

๖. การมีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ฉบับใหม่ จะทำให้การปฏิบัติงานราชทัณฑ์เป็นมาตรฐานเดียวกันด้วยหรือไม่

ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้อธิบดีวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานในเรือนจำและสถานที่คุมขัง การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานเรือนจำและเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง รวมถึงเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานราชทัณฑ์ เพื่อให้การปฏิบัติงานในเรือนจำ

เป็นแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน เปรียบได้กับคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedures : SOPs) โดยมีชื่อเรียกว่า “**ประมวลระเบียบงานราชทัณฑ์ (Correctional Service Code - CSC)**” ซึ่งจะเป็นการแก้ไข ปรับปรุง กฎ ระเบียบ และการปฏิบัติงานราชทัณฑ์ในเรื่องต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับหลักการในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ และหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองแล้ว อย่างไรก็ตาม นอกจากการบังคับโทษตามคำพิพากษาศาลแล้ว งานราชทัณฑ์ยังเป็นงานที่มีหลายด้านที่ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังในทุกเรื่อง ซึ่งมีกระบวนการขั้นตอนมาก มีความละเอียดและซับซ้อน หลายกรณีจึงสมควรที่จะต้องวางระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติไว้เป็นให้ชัดเจนเพื่อให้เจ้าพนักงานเรือนจำและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีมาตรฐาน และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน